

Edward Szafrowski

Posoborowe prawodawstwo kościelne : 41. Kongregacja Zakonów i Instytutów Świeckich : instrukcja "Renovationis causam" dotycząca przystosowanej odnowy przygotowania do życia zakonnego

Prawo Kanoniczne : kwartalnik prawno-historyczny 13/3-4, 220-252

1970

Artykuł został zdigitalizowany i opracowany do udostępnienia w internecie przez Muzeum Historii Polski w ramach prac podejmowanych na rzecz zapewnienia otwartego, powszechnego i trwałego dostępu do polskiego dorobku naukowego i kulturalnego. Artykuł jest umieszczony w kolekcji cyfrowej bazhum.muzhp.pl, gromadzącej zawartość polskich czasopism humanistycznych i społecznych.

Tekst jest udostępniony do wykorzystania w ramach dozwolonego użytku.

anno MCMLXIX, Pontificatus No-
stri sexto.

PAULUS PP. VI

względu, o ile to jest aktualne, na
konstytucje i zarządzenia aposto-
lskie godne nawet wzmianki lub
odwoływania.

Dan w Rzymie, u św. Piotra, dnia
14 lutego 1969 roku, szóstego Na-
szego Pontyfikatu.

PAP. PAWEŁ VI

39

DEKRET KONGREGACJI OBRZĘDÓW

**dotyczący nowego Kalendarza liturgicznego i nowej Litanii
do Wszystkich Świętych (21. II. 1969)**

(Callendarium Romanum — editio typica, 5—6)

40

**PRZEPISY OGÓLNE DOTYCZĄCE ROKU LITURGICZNEGO
I KALENDARZA**

(Callendarium Romanum, 11—22)

Obydwa dokumenty zawiera w całości „Posoborowe Prawodawstwo
Kościelne.

41

**KONGREGACJA ZAKONÓW I INSTYTUTÓW ŚWIECKICH
INSTRUKCJA „RENOVATIONIS CAUSAM”**

**dotycząca przystosowanej odnowy przygotowania
do życia zakonnego**

**SACRA CONGREGATIO PRO RELIGIOSIS
ET**

INSTITUTIS SAECULARIBUS

**INSTRUCTIO DE ACCOMMODATA RENOVATIONE INSTITUTIONIS
AD VITAM RELIGIOSAM DUCENDAM**

(AAS 61 (1969) 103—120)

Procemium

Wstęp

RENOVATIONIS CAUSAM su-
scipiens, ut Ecclesia abundantiore
spiritualium virium copia polleret,

POWSZECHNY SOBÓR Watykań-
ski Drugi, podejmując sprawę od-
nowy, przez którą Kościół miał

et ad nuntium salutis hominibus nostrae aetatis impertiendum evaderet paratio, Concilium Oecumenicum Vaticanum Saecundum iis etiam curas non leves adhibuit, qui divinum vocationis religiosae donum persequuntur, eorumque vitae naturam, rationem, momentum in clariore luce collocavit¹. Circa quorum conditionem in corpore Ecclesiae haec asseveravit: „Status... qui professione consiliorum evangelicorum constituitur, licet ad Ecclesiae structuram hierarchicam non spectet, ad eius tamen vitam et sanctitatem inconvulsa pertinet”².

Praeterea „cum ecclesiasticae Hierarchiae munus sit Populum Dei pascere et ad pascua uberrima ducere (cfr. Ez., 34, 14), ad ipsa spectat evangelicorum consiliorum praxim, quibus perfectio caritatis erga Deum et proximum singulariter fovetur, legibus suis sapienter moderari. Ipsa etiam, Spiritus Sancti impulsus dociliter sequens, regulas a praeclaris viris et mulieribus propositas recipit et ulterius ordinatas authentice approbat, necnon Institutis ad aedificationem Corporis Christi passim erectis, ut secundum spiritum fundatorum crescant atque floreant, auctoritate sua invigilante et protegente adest”³.

Verum nihilominus constat alacrem vigorem, praesertim renovationem vitae spiritualis, evangelicae et apostolicae, qua Religiones ani-

osiągnąć większe bogactwo duchowych mocy i bardziej przygotować się do głoszenia wieści zbawienia ludziom naszej epoki — niemało poświęcił troski także tym, którzy idą za darem Bożym powołania zakonnego, wyjaśniając dokładniej istotę, sposób i walor ich życia¹. Na temat ich miejsca w ciele Kościoła, Sobór oświadczył: „Stan..., który opiera się na profesji rad ewangelicznych, chociaż nie dotyczy hierarchicznej struktury Kościoła, to jednak należy nienaruszalnie do jego życia i świętości”².

Ponadto „skoro zadaniem Hierarchii kościelnej jest paść Lud Boży i prowadzić go na pastwiska najobfitsze (por. Ez. 34, 14), przeto do niej również należy mądre kierowanie przez swoje ustawy praktyką rad ewangelicznych, które w szczególności sposób sprzyjają doskonaląj miłości Boga i bliźniego. Ona również podążając skwapliwie za tchnieniem Ducha Świętego, przyjmuje reguły przedłożone przez znakomitych mężów i niewiasty, a następnie dokładniej uporządkowane oficjalnie zatwierdza; autorytetem swoim czujnym i pomocnym wspiera Instytuty ustanowione tu i ówdzie dla budowania Ciała Chrystusowego, aby wzrastały i rozwijały się w duchu założycieli”³.

Jednakże mimo wszystko jest rzeczą jasną, że radosna żywotność, zwłaszcza odnowa życia duchowego,

¹ Cfr. Const. dogm. de Ecclesia Lumen gentium, n. 43 ss.; Decr. de accomm. renov. vitae religiosae Perfectae caritatis.

² Const. dogm. de Ecclesia Lumen gentium, n. 14.

³ Ib., n. 45.

mentur oportet, dum indefatigato nisu ad caritatem in dies altiozem ipsis est contendendum, ex iis potissimum pendere, quibus munus concreditum est regendi, nomine quidem Ecclesiae et ope gratiae caelestis, eadem Instituta, simulque ex magnanina cunctorum sodalium cooperatione. In ipsa enim natura vitae religiosae, perinde ac in ipsa Ecclesiae natura, positum est, ut illa eam secum ferat structuram, sine qua nulla societas, ne supernaturalis quidem, finem suum assequi possit, neque aptiora subsidia, quibus ad hunc perveniatur, valeat suppeditare.

Quam ob rem Ecclesia, per experientiam quoque edocta, quam saeculorum decursu hausit, permota est, ut corpus legum canonicarum paulatim conficeret, quae ad vitae religiosae firmitatem atque profectum ante actis temporibus non paulum contulerunt. Neminem autem latet accommodatam Institutorum renovationem, prout nostrae huius aetatis condiciones postulent, effici non posse nisi normae canonicae, ad structuram et subsidia vitae religiosae pertinentes, recognoscantur.

Quoniam autem „Institutorum accommodata renovatio a sodalium institutione maxime pendet”⁴, multae Religiones virorum et mulierum, renovationi a Concilio expetitae operam dare cupientes, diligenti inquisitione peracta ac saepe opportunitate oblata praeparandi specialis Capituli generalis, quod per Litte-

ewangelicznego i apostołskiego, jaka winna ożywić zakony, które mają z dnia na dzień zmierzać w sposób niestrudzony do coraz doskonalszej miłości, zależy przede wszystkim od tych, którym została powierzona funkcja kierowania tymi instytucjami w imieniu Kościoła i przy pomocy Bożej łaski oraz od wielko-duśnej współpracy wszystkich członków. W samej bowiem naturze życia zakonnego, podobnie jak i w samej naturze Kościoła leży to, że winna posiadać taką strukturę, bez której żadna społeczność, nawet nadprzyrodzona, nie może osiągnąć właściwego sobie celu ani znaleźć właściwych środków, przy pomocy których mogłaby ten cel osiągnąć.

Z tej to racji Kościół, pouczony także doświadczeniem wieków, powoli sporządził zbiór przepisów kanonicznych, które w minionych wiekach przyczyniły się w niemałym stopniu do stabilizacji i rozwoju życia zakonnego. Dla każdego jednak jest jasne, że nie da się przeprowadzić przystosowanej odnowy Instytutów, postulowanej przez nasze czasy, bez zmiany przepisów kanonicznych dotyczących struktury i środków w zakresie życia zakonnego.

Ponieważ zaś „przystosowana odnowa Instytutów zależy w pierwszym rzędzie od wychowania ich członków”⁴, stąd liczne zakony męskie i żeńskie, pragnąc przyczynić się do postulowanej przez Sobór odnowy — po przeprowadzeniu skru-

⁴ Decr. de accomm. renov. vitae religiosae Perfectae caritatis, n. 3 ss.

ras Apostolicas „Ecclesiae sanctae” motu proprio datas praescribitur⁵, annisae sunt ut accuratius condiciones definirent, quibus accommodata renovatio institutionis per gradus tradendae sodalibus, qui ad vitam religiosam informantur, ad effectum deduceretur.

Ita factum est, ut vota quaedam proferrentur ac Sacrae Congregationi pro Religiosis et Institutis Saecularibus, praesertim ab „Unione Superiorum Generalium”, proponerentur. Quae postulationes eo profecto spectabant, ut normae canonicae, quibus religiosorum institutio in praesenti regitur, ita relaxarentur, ut Societates secundum decreti „Perfectae caritatis” praescriptum⁶, totum institutionis cursum aptius accommodarent mentis habitui hominum novae huius aetatis, vitae condicionibus nunc obtinentis, atque etiam apostolatus necessitatibus hodiernis, indole tamen et fine peculiari cuiusque Instituti fideliter servatis.

Liquet vero novas leges certa ac definita ratione ferri non posse, nisi respectu habito experimentorum, quae quidem intra fines satis amplios et per satis diuturnum temporis spatium fuerint capta, ut fieri possit iudicium rebus innixum. Quod sane verissimum est, cum implicatae rerum condiciones, earum pro locis varietas et celeriores cotidie mutationes eos, quorum est hac aetate iuvenes ad germanam

pulatnych badań, korzystając często z okazji przygotowywania specjalnej kapituły generalnej, którą zarządza Pismo Apostolskie motu proprio „Ecclesiae sanctae”⁵ — zwróciły się z prośbą, by dokładniej określić warunki, w których dokonywałyby się przystosowana odnowa wychowania, prowadzonego na różnych stopniach tych, którzy przygotowują się do życia zakonnego.

Tak oto wysunięto pewne wnioski i przedstawiono Kongregacji Zakonów i Instytutów Świeckich, co uczyniła głównie „Unia Przełożonych Generalnych”. Powyższe postulaty szły w kierunku uelastycznienia przepisów kanonicznych, regulujących obecnie sprawę wychowania zakonników tak, by stowarzyszenia, zgodnie z przepisem dekretu „Perfectae caritatis”⁶, cały system wychowania bardziej odpowiednio dostosowały do mentalności współczesnych ludzi, do warunków współczesnego życia, a także do współczesnych wymagań apostolatu, zachowując wszakże wiernie charakter i cel właściwy każdemu instytutowi.

Jest rzeczą zrozumiałą, że nie można ustanawiać nowych praw w ostatecznej formie, nie biorąc pod uwagę doświadczeń, przeprowadzanych przez stosunkowo długi okres czasu w celu wypracowania uzasadnionego wniosku. Jest to tym bardziej uzasadnione w wypadku,

⁵ Cfr. Motu proprio Ecclesiae sanctae, II, n. 3.

⁶ Decr. de accomm. renov. vitae religiosae Perfectae caritatis, n. 3 ss.

vitam religiosam instituere non sinit „a priori” affirmare, quae viae sint optimae.

Qua de causa Sacrae Congregationi pro Religiosis et Institutis Saecularibus, postquam plures sibi datas sententias de diversis spatiis institutionis ad vitam religiosam duccendam mature excussit, expedire visum est quasdam leges canonicas relaxare, ut necessaria experimenta fieri possent. Verumtamen, si de iuridicis normis non nihil detrahitur, plurimum interest, ne quid detrimenti primariis bonis inferatur, quae tueri iisdem vigentibus legibus merito est propositum. Iamvero „serio perpendendum est optimas accommodationes ad necessitates temporis nostri peractas affectum non sortiri, nisi animentur renovatione spiritali”⁷.

Ut igitur recognitio subsidiorum normarumque vitae religiosae authentica sit, simul requiritur, ut iterum ea definiantur, quae in eadem vita religiosa sunt praecipua, quippe quorum tuitio sit finis ipsarum normarum. Propter hoc eoque consilio, ut novarum ordinationum vis, praesenti Instructione statutarum, melius intellexeretur, haec Sacra Congregatio non abire esse censuit illis quaedam animadversione digna proponere.

gdy skomplikowane warunki oraz ich różność zależnie od miejsca oraz ciągła zmiana, nie pozwalają tym, do których należy w obecnym czasie wychowanie młodzieży do autentycznego życia zakonnego, stwierdzić z góry, jakie drogi byłyby najlepsze.

Z tej to racji Kongregacja Zakonów i Instytutów Świeckich — po dokładnym przeanalizowaniu przedstawionych jej licznych wniosków na temat różnych etapów przygotowania do prowadzenia życia zakonnego — uznała, że jest rzeczą wskazaną zmienić niektóre przepisy kanoniczne celem dokonania koniecznych eksperymentów. Dokonując wszakże pewnej zmiany w przepisach prawnych, jak najbardziej idzie o to, by nie doznały uszczerbku podstawowe dobra, na straży których stoją wspomniane obowiązujące normy prawne. „Trzeba bowiem naprawdę uświadomić sobie, że nawet najlepsze przystosowanie do potrzeb współczesnych okaże się bezskuteczne, jeżeli nie będzie ożywione odnową ducha”⁷.

Aby zaś reforma dotycząca środków i przepisów odnoszących się do życia zakonnego była autentyczna, jest rzeczą konieczną ponownie określić, co jest czymś podstawowym w życiu zakonnym, czego też obrona winna być celem samych przepisów. Z tej to racji, dla lepszego zrozumienia sensu nowych zarządzeń, określonych w niniejszej Instrukcji, uznała Kongregacja za wskazane poprzedzić je pewnymi uwagami.

⁷ Ib., n. 2 e).

I
NIEKTÓRE PODSTAWY I ZASADY
DE NONNULLIS RATIONIBUS ET PRINCIPIIS

1 — Non solum implicatae condiciones, de quibus est supra mentio iniecta, sed etiam, ac quidem maxime, augenscens Institutorum eorumque operum diversitas minus atque minus sinunt aptas normas sancire, quae eadem ratione ad omnia simul Instituta et ad cunctas regiones pertineant. Quocirca normae multo latius patentes, quae hac Instructione eduntur, singulis Societatibus facultatem dant illas prudenter sequendi vias, quae ipsis magis convenient.

Peculiari vero modo monendum est, in institutione et educatione, optimas vias non esse prorsus easdem pro virorum atque mulierum Societatibus. Praeterea rationes et subsidia institutionis differant necesse est, prout de Religione uni contemplationi dedita agatur aut de Instituto operibus apostolicis ad dicto.

2 — Quaestiones autem e facultate orientes, quae hac Instructione Institutis conceditur substituendi, si id opportunum putaverint, pro votis temporariis alius generis vincula, suadent, ut natura et momentum ipsius professionis religiosae in memoriam revocentur. Haec enim professio, qua sodales „per vota aut alia sacra ligamina, votis propria sua ratione assimilata”⁸, ad tria consilia evangelica persequenda se

1 — Nie tylko skomplikowane warunki, o których już wyżej wspomniano, ale również — i to jeszcze w większym stopniu — wzrastająca różnorodność instytutów i ich dzieł, coraz mniej zezwalają na wydanie takich odpowiednich przepisów, które by miały zastosowanie bez żadnej różnicy w odniesieniu do wszystkich instytutów i wszystkich krajów. Z tej to racji zasady bardziej elastyczne zawarte w niniejszej Instrukcji dają poszczególnym instytutom możliwość roztropnego wyboru dróg bardziej im odpowiadających.

W szczególny sposób trzeba zwrócić uwagę na to, że nawet najlepsze metody nie mogą być identyczne dla kształcenia i wychowania w instytutach męskich i żeńskich. Ponadto metody i środki w zakresie wychowania powinny się różnić w zależności od tego, czy chodzi o zakon kontemplacyjny czy też oddany dziełom apostołskim.

2 — W związku z udzieleniem Instytutom przez niniejszą Instrukcję uprawnienia zamiany ślubów na inny rodzaj zobowiązań — jeżeli to uznają za pożyteczne — powstają problemy, które wymagają przypomnienia istoty i znaczenia profesji zakonnej. Profesja bowiem, na mocy której członkowie (Instytutów) „prze śluby albo inne święte więzy naturą swą podobne do ślu-

⁸ Const. dogm. de Ecclesia Lumen gentium, n. 44.

obligent, consecrationem efficit, qua quis se Deo totum tradit, cui soli merito offertur donum tam absolutum personae humanae. Congruit autem magis naturae eiusmodi doni, ut perficiatur et significantissime exprimaturs professione perpetua, sive simplex sit sive sollemnis. Re quidem vera „tanto... perfectior erit consecratio, quo per firmiora et stabiliora vincula magis repraesentatur Christus cum sponsa Ecclesia indissolubili vinculo coniunctus:”. Ita fit, ut professio religiosa sit actus religionis peculiarisque consecratio, qua quis Deo se devovet.

Non solum secundum Ecclesiae doctrinam, sed etiam ex ipsa huius consecrationis natura votum obœdientiae, quo religiosus plenam sui abdicationem consummat et una cum castitatis ac paupertatis votis perfectum veluti sacrificium immolat Deo, ad essentiam pertinet professionis religiosae⁹.

Hoc modo Christo consecratus, religiosus simul servitio Ecclesiae mancipatur, atque secundum vocationem suam adducitur, ut perfectionem caritatis apostolicae exerceat, quae eum urgere et impellere debet, sive in vita contemplationi penitus dedita sive in variis operibus exsequendis. Est tamen animadvertendum, quamquam in Institutis apostolatui addictis „ad ipsam naturam vitae religiosae per-

bów”⁹, zobowiązują się do praktykowania trzech rad ewangelicznych, dokonuje konsekracji, na mocy której ktoś oddaje się całkowicie Bogu, któremu jedynie słuszone ofiarowuje się dar absolutny osoby ludzkiej. Bardziej odpowiada naturze tego daru, by został urzeczywistniony i wyrażony w sposób najbardziej wymowny właśnie w profesji wiary czystej czy to zwykłej czy uroczystej. W rzeczy samej bowiem, tym doskonalsze będzie poświęcenie, im silniejsze i trwalsze będą więzy, na obraz Chrystusa, związanego nierozzerwalnym węzłem z Kościołem, swoją Oblubienicą”⁹. W ten sposób profesja staje się aktem cnoty religijności i najbardziej szczególną konsekracją, na mocy której ktoś ofiarowuje się Bogu.

Nie tylko według nauki Kościoła, ale także na podstawie samej natury wspomnianej konsekracji, do istoty profesji zakonnej należy ślub posłuszeństwa, przez który zakonnik dopełnia całkowitego wyrzeczenia się siebie i w połączeniu ze ślubem czystości i ubóstwa oddaje się Bogu jako doskonała ofiara¹⁰.

Poświęcony w ten sposób Chrystusowi, zostaje zakonnik jednocześnie przeznaczony na służbę Kościołowi i zgodnie ze swym powołaniem zobowiązany do doskonałego praktykowania miłości apostolskiej, która winna go przynaglać, i zmuszać, czy to w życiu oddanym całkowicie kontemplacji, czy też w pełnieniu

⁹ Ib.

¹⁰ Cfr. Decr. de accomm. renov. vitae religiosae Perfectae caritatis, n. 14.

tinēt actio apostolica et benefica”¹¹, hanc non esse primarium professionis religiosae finem; atque, ceterum, eadem apostolatus opera plane posse obiri sine consecratione e statu religioso exorta, licet haec eum, qui iisdem se obligaverit, adiuvare queat ac debeat, ut se impensius det apostolatu.

Quodsi ergo vita religiosa quoad subsidia et formas, quibus ad usum deducitur, uiliter renovatur, nullatenus tamen licet asseverari ipsam professionis naturam esse immutandam vel ea deminuenda, quae eadem ut sibi propria postulet: siquidem iuvenes, a Deo ad statum religiosum vocati, nostris hisce temporibus non minus optant, immo percipiunt hanc vocationem quoad omnia perficere, quae ea secum fert, dummodo sint certa ac genuina.

3 — Attamen, praeter vocationem religiosam vere proprieque dictam, Spiritus Sanctus in Ecclesia excitare non desinit, praesertim recentis aetate, multa Instituta, quorum sodales, aliquo sacro ligamine devincti aut non astricti, vitam communem ducere et consilia evangelica statuunt implere ea mente, ut variis apostolatus vel caritatis operibus sese addicant, Ecclesia authenticam variarum eiusmodi formarum vitae naturam sanxit quidem et approbavit; verum hae statum religiosum non efficiunt, quamquam huic, quod ad leges attinet canonicas, saepius aliquatenus similes redduntur. Normae igitur et praeceptiones, quae

różnych dzieł. Trzeba jednak podkreślić, że chociaż w Instytutach oddanych dziełom apostołskim „akcja apostołska i dobroczynna należy do samej natury życia zakonnego”¹¹, to jednak nie stanowi ona pierwszorzędnego celu profesji zakonnej. Przecież takie dzieła apostołskie mogą być z powodzeniem podejmowane bez konsekracji wypływającej ze stanu zakonnego, chociaż z drugiej strony może i powinna profesja wspomóc tego, który do nich się zobowiązał, aby gorliwiej poświęcał się apostołtowi.

Jeżeli zatem przeprowadza się w sposób stosowny odnowę życia zakonnego w zakresie środków i form, to w żadnym wypadku nie można z tego wyciągać wniosku, że należy zmienić samą naturę profesji zakonnej lub pomniejszyć właściwe jej wymagania: młodzieńcy wzywani przez Boga w naszych czasach do stanu zakonnego w niemniejszym stopniu pragną, a nawet bardzo chcą wypełnić to powołanie ze wszystkim co się z nim wiąże, byleby to było pewne i autentyczne.

3 — Jednakże obok powołania do życia zakonnego w pełnym i właściwym tego słowa znaczeniu, nie przestaje Duch Święty wzbudzać w Kościele — zwłaszcza w ostatnich czasach — licznych instytutów, których członkowie, związani jakimś węzłem, albo w ogóle nawet nie związani, postanawiają prowadzić życie wspólne i wypełniać rady ewangeliczne w tym celu, aby

¹¹ Ib., n. 8.

hac Instructione continentur, ad Instituta religiosa vere proprieque dicta proxime spectant. Alia vero Instituta illas, si voluerint, sequi poterunt in iis, quae ad sodalium suorum recte temperandam institutionem pertinent quaeque indoli operum, ad quae incumbunt, magis congruant.

4 — Ut vero facultates hac Instructione concederentur, plures res cognitae atque compertae suaserunt, quas breviter attingere expedit.

Germana enim institutio ad vitam religiosam ducendam potius progressionem quadam nostris hisce temporibus impertienda esse videtur atque ad longius spatium protrahenda; siquidem complecti debet tempus novitiatu et annos primum vinculum temporarium subsequentes. Quo in formationis cursu novitiatu suum pondus prorsus servare debet, utpote pro quo nihil substitui possit quique singulariter ad ipsa spectet vitae religiosae initia. Ad quem finem non pervenitur, nisi futurus novitius saltem aliqua praeparatione humana et spirituali sit instructus, quam non solum probare convenit, sed saepe etiam complere.

Novitiatu profecto unicuique candidato eo tempore est peragendus, quo is, conscius se a Deo esse vocatum, eam maturitatem humanam et spiritualement sit consecutus, qua sufficienti ac debita cum oneris cognitione et libertate stauere valeat huic vocationi respondere. Non est quidem ineunda vita religiosa nisi eiusmodi decisio libere capiatur et seiunctio ab hominibus et rebus, quam

oddać się różnym działom apostołatu lub miłosierdzia. Kościół usankcjonował i zatwierdził różne formy takiego życia. Nie stanowią one wszakże stanu zakonnego, chociaż w zakresie przepisów kanonicznych są do niego często nieco podobne. Tak więc normy i przepisy zawarte w niniejszej Instrukcji odnoszą się w pierwszym rzędzie do Instytutów zakonnych w pełnym i właściwym tego słowa znaczeniu. Natomiast inne Instytuty, jeżeli zechcą, mogą się do nich stosować w tych rzeczach, które dotyczą właściwego wyrobienia i wychowania ich członków, a które bardziej odpowiadają charakterowi dzieł, jakim się oddają.

4 — Za udzieleniem uprawnień, zawartych w niniejszej Instrukcji przemawiały liczne spostrzeżenia i doświadczenia, które wypada krótko omówić.

Wydaje się, że właściwe przygotowanie do prowadzenia życia zakonnego powinno być w naszych czasach stopniowe i dłuższe. Dotyczy to nowicjatu i okresu jaki następuje po pierwszym czasowym związaniu (z zakonem). W tym okresie formacji nowicjatu winien zachować w dalszym ciągu swoją pozycję, ponieważ nie może być niczym zastąpiony i w sposób szczególny dotyczy samych początków życia zakonnego. Nie osiągnie się jednak tego celu, jeżeli przyszły nowicjusz nie będzie miał pewnego przygotowania naturalnego i duchowego, które należy nie tylko sprawdzić, ale często także uzupełnić.

Stąd każdy kandydat dopiero wte-

illa secum fert, accipiatur. Quae prior deliberatio necessario non postulat, ut candidatus statim ea omnia efficere valeat, quae vita religiosa et opera Instituti exigunt, sed ipse idoneus sane haberi debet, qui progeressione quadam eo perducat. Maior enim difficultatum pars, quae in novitiorum institutione hac aetate reperiuntur, inde solet oriri, quod hi, cum ad novitiatum admittuntur, satis maturitatis non sunt adepti.

Itaque praeparatio ad novitiatum inchoandum eo magis ac magis necessaria videtur, quo mundus christiana religione minus est imbutus. Iamvero plurimis in casibus aptatione spiritali et psychologica, per gradus procedente, prorsus opus esse apparet, ut animi ad illam componentur separationem, qua a vita atque etiam ab ipsis consuetudinibus saecularibus receditur. Iuvenes autem, nostro quidem aevo, vita religiosa allecti, non vitam facilem quaerunt, immo id, quod est absolutum, magnopere sitiunt; attamen eorum vita fide alita saepe rudimentis tantum doctrinae innititur, cum, ex contrario, profanis disciplinis sint magis eruditi.

Inde consequitur, ut cunctae religiones, iis non exceptis, quae postulatam haud praescribunt, magnum momentum oporteat tribuant huic ad novitiatum praeparationi. In Institutis quidem, scholas apostolicas vel collegia vel seminaria habentibus, candidati ad vitam religiosam directe ad novitiatum solent transire. Expediit tamen recogitare, utrum hic agendi modus sit servan-

dy powinien rozpocząć nowicjat, wołania Bożego osiągnie taką dojrzałość ludzką i duchową, dzięki której z wystarczającym i właściwym rozeznaniem oraz wolnością będzie mógł ustalić, że odpowiada temu powołaniu. Nie należy przecieź rozpoczynać życia zakonnego, jeżeli nie podejmie się w sposób wolny tego rodzaju decyzji i nie uświadomi oddzielenia od ludzi i rzeczy, które ona właśnie w sobie zawiera. Ta pierwsza decyzja nie domaga się w sposób konieczny, by kandydat od razu był zdolny podjąć wszystkie obowiązki związane z życiem zakonnym i działalnością Instytutu, lecz by według roztropnego osądu zdalny był do osiągnięcia tego celu. Znaczna część trudności, występujących obecnie w wychowaniu nowicjuszków pochodzi zwykle stąd, że nie osiągnęli oni jeszcze wystarczającej dojrzałości przy dopuszczeniu do nowicjatu.

Tak więc przygotowanie do rozpoczęcia nowicjatu tym bardziej wydaje się konieczne, im świat mniej przeniknięty jest religią chrześcijańską. W wielu wypadkach wydaje się, że stopniowe przystosowanie duchowe i psychologiczne jest rzeczywiście konieczne, by kandydaci mogli się przygotować do wymaganego w nowicjacie odosobnienia, które jest tak dalekie od życia i zwyczajów świeckich. Współczesna młodzież, którą pociąga życie zakonne, nie szuka łatwizny, ale jest w niej wielkie pragnienie absolutu. Jednakże jej życie wiary opiera się często na elementarnych tylko wiadomościach podczas gdy

cus, an praestet, quo melius animi ad decisionem de vita religiosa, plena cum oneris cognitione, capessenda praeparentur, admissioni ad novitiatum congruum probationis tempus praeponere, ut candidatus ad maturitatem humanam et affectivam assequendam adiuvetur. Ceterum etsi agnosci oportet hasce quaestiones pro regionibus esse diversas, affirmetur tamen necesse est aetatem, admisioni ad novitiatum congruentem, diutius, quam antea contigit, esse prolatandam.

5 — In Societatibus apostolatus operibus deditis, quod ad institutionem in novitiatu tradendam attinet, compertum est potiore in ea rationem ducendam esse necessitatis novitios ab ipso initio et modo magis directo praeparandi ad vitae genus et ad opera, quae futuro tempore suscipient, eosque docendi in ipsa vita sua illam paulatim perficere cohaerentem unitatem, qua contemplatio et actio apostolica inter se copulentur; quae quidem unitas est e praecipuis ac primariis earundem Societatum bonis. Ad hanc vero unitatem comparandam requiritur, ut recte intellegantur ipsa ratio vitae spiritualis propria et viae, quibus ad arctiorem cum Domino coniunctionem perveniatur, uno eodemque movente amore erga Deum et homines, qui sive solitario eoque intimo commertio cum illo commonstratur sive magnanimo laboribus apostolicis se devovendi studio. Oportet vero iuvenes religiosi moneantur hanc tantopere expetitam unitatem, ad quam omnis nititur vita, ut perfecte se valeat explicare,

w naukach świeckich zdobywają coraz większą wiedzę.

W takiej sytuacji wszystkie zakony, również i te, w których nie przewiduje się postulatu, winny właściwie ocenić omawiane tu przygotowanie do nowicjatu. Na ogół w Instytutach, posiadających szkoły apostolskie lub kolegia, czy semina-ria, kandydaci do życia zakonnego przechodzą bezpośrednio do nowicjatu. Wypada się jednak zastanowić, czy należy zachować tego rodzaju sposób postępowania, czy też nie byłoby rzeczą słusniejszą, celem lepszego przygotowania kandydatów do podjęcia decyzji i pełniejszego zrozumienia związanych z tym obowiązków, poprzedzić przyjęcie do nowicjatu odpowiednim okresem próby, by kandydatowi pomóc w osiągnięciu dojrzałości ludzkiej i uczuciowej. Ponadto, chociaż sprawa ta może różnie wyglądać w poszczególnych krajach, to jednak trzeba na pewno ustalić wyższą granicę wieku przy przyjęciu do nowicjatu, niż tą, którą stawiano dotychczas.

5 — Jest rzeczą pewną, że w Stowarzyszeniach oddanych działalności apostolskiej tak należy zorganizować formację w nowicjacie, żeby od samego początku i w sposób bardziej bezpośredni przygotowywała nowicjuszy do takiego rodzaju życia i działalności, jakie w przyszłości podejmą. Należy ich uczyć, by w swoim życiu stopniowo osiągalną ową ścisłą jedność jaka istnieje między kontemplacją i działalnością apostolską. Taka jedność należy do najbardziej podstawowych dóbr

non in ipso ordine operum effici, neque pro more ratione psychologica percipi, cum in ipsa divina insideat caritate, quae est vinculum perfectionis ommemque superat sensum.

Ad hanc unitatem adipiscendam, qua quis non potitur nisi abdicatione sui diu se exercuit nec nisi assidue sit annis intentionem in ipsa actione purificare, necesse profecto est, ut lex ipsi vitae spiritali inhaerens in memoratis Religionibus fideliter servetur, quae in eo posita est, ut apte inter se conveniant tempora solitudini, ubi Deo vacetur, tributa ac tempora variis operibus et necessitudinibus humanis, quas illa secum ferunt, dicata.

Ut igitur novitii dum nonnullis operibus Instituti propriis exercentur, momentum huius legis habeant comprehensum eique assuescant, expedire videtur Societatibus, quae id sibi profuturum censuerint, facultatem concedere in cursum novitiatu inducendi actuositatem formativam seu tempora experimentorum faciendorum, quae cum operibus et vitae genere iisdem propriis congruant.

Est igitur animadvertendum eiusmodi actuositatem formativam, quae institutionem compleat novitiatu, non eo spectare, ut novitiis ea impertiatu formatio, artibus technicis exercendis muneribusque obeundis consentanea, quam nonnulla opera postulant et quae serius iis tradetur, sed ut eos adiuvet ad perspicuenda, inter ipsam huiusmodi operositatem, ea, quae ipsorum ad vitam religiosam vocatio exigit, et

tych Stowarzyszeń. Wypracowanie jednak tej jedności wymaga właściwego poznania istoty życia duchowego oraz dróg, prowadzących do ściślejszego zjednoczenia z Bogiem pod wpływem jednej i tej samej miłości Boga i bliźnich, która się ujawnia czy to przez indywidualne wewnętrzne obcowanie z Bogiem czy też w wielkodusznej gorliwości poświęcenia się pracy apostołskiej. Trzeba zatem młodzież zakonną pouczać, że ta tak bardzo pożądana jedność, na której opiera się wszelkie życie, aby się mogło doskonale rozwijać, nie polega tylko na działaniu, ani nie może być ujmowana na sposób psychologiczny, ponieważ winna się oprzeć na miłości, która jest węzłem doskonałości i przewyższa wszelkie poznanie zmysłowe.

W celu osiągnięcia tej jedności co jest niemożliwe bez długiego ćwiczenia się w samozaparciu i stałego oczyszczania intencji w działaniu — trzeba koniecznie, by we wspomnianych zakonach przestrzegano wierne podstawowego prawa życia duchownego, polegającego na harmonijnym rozłożeniu czasu przewidzianego tak na indywidualne obcowanie z Bogiem jak i na różne dzieła (prace) oraz wiążące się z nimi kontakty z ludźmi.

Aby zatem nowicjusze zrozumieli znaczenie tego prawa i nabyli w tej dziedzinie doświadczenia, wydaje się słusznym zezwolić Stowarzyszeniom, które uznają to za stosowne, na wprowadzenie w okresie trwania nowicjatu działalności formacyjnej, czyli praktyki zgodnej z własnymi dziełami i sposobem życia.

quomodo ei fideles maneant oporteat.

Re quidem vera religiosi, in tanta operum apostolicorum diversitate, quae ipsis obversantur, meminerint se ipsos, aliter ac Instituta saecularia, quae in operibus sibi propriis exsequendis huius mundi utuntur instrumentis aut munera implent temporalia, prae primis, secundum ipsam Concilii doctrinam, esse debere, modo prorsus singulari, testes Christi in sinu Ecclesiae: „Sollicite attendant religiosi, ut per ipsos Ecclesia revera Christum in dies, sive fidelibus sive infidelibus, melius commonstret, vel in montem contemplantem, vel turbis Regnum Dei annuntiantem, vel aegrotos et saucios sanantem ac peccatores ad bonam frugem convertentem, vel pueris benedicientem, et omnibus beneficientem, semper autem voluntati Patris qui Eum misit obedientem”¹².

Diversa sunt enim dona: qua de causa unusquisque vocationi sibi met ipsi attributae inhaereat; siquidem alium est munus eorum, qui ad statum religiosum in Ecclesia sunt vocati, alium munus Institutorum saecularium, alium denique munus temporale et apostolicum laicorum, qui peculiari ratione in aliquo Instituto Deo dicati non sunt.

Haec profecto, ad vocationem propriam quod attinet, prospiciens, is, qui a Deo ad statum religiosum amplectendum asciscitur, perspec-

Należy jednak pamiętać o tym, że ta działalność formująca, uzupełniająca wychowanie nowicjackie, nie ma na uwadze kształcenia technicznego czy zawodowego nowicjuszków, jakiego wymagają pewne prace apostolskie. Takie bowiem wprowadzenie otrzymają później. Praktyka, o której tu mowa ma dopomóc nowicjuszom do zrozumienia, czego w tego rodzaju pracy wymaga od nich powołanie zakonne i w jaki sposób winni pozostać mu wierni.

Zakonnicy — w przeciwieństwie do instytutów świeckich, które w swojej działalności posługują się środkami tego świata albo wypełniają doczesne posługi (funkcje) — powinni pamiętać, że zgodnie z nauką Soboru, w tak wielkiej różnorodności prac apostolskich, jakie stoją przed nimi, mają być przede wszystkim i w sposób szczególny świadkami Chrystusa w Kościele: „Zakonnicy mają gorliwie starać się o to, aby przez nich Kościół z biegiem czasu coraz lepiej, zarówno wiernym jak i niewierzącym ukazywał Chrystusa, bądź to oddającego się kontemplacji na górze, bądź zwiastującego rzeszom Królestwo Boże, bądź uzdrawiającego chorych i ułomnych, a grzeszników nawracającego do cnoty, bądź błogosławiącego dzieciom i dobrze czyniącego wszystkim, a zawsze posłusznego woli Ojca, który Go posłał”¹².

Różne bowiem są dary: z tej racji każdy winien trwać przy swoim powołaniu. Inne przecież są za-

¹² Const. dogm. de Ecclesia Lumen gentium, n. 46.

tam habeat vim et significationem institutionis, quae ei in novitiatu tradi incipiat.

Natura ergo et momentum, ad educationem pertinens, huiusmodi actuositatis, nec non opportunitas eam novitiatu cursui inserendi diversa omnino ratione debent aestimari, prout agatur de Institutis virorum aut feminarum, de religiosis Societatibus contemplationi dedicatis aut operibus apostolicis.

Ceterum efficacitas huius institutionis, quae impertitur, dum simul maior libertas ampliorque agilitas praebentur, multum etiam e firmitudine ac prudentia pendent, quibus in moderatione magister novitiorum et ii cuncti utuntur, qui post novitiatum ad iuvenum religiosorum formationem operam conferunt. Est magnum etiam pondus attendendum, quod in huiusmodi institutionis causa tribuatur oportet communitati generosae, ferventi, concordii, cuius in gremio iuvenes religiosi experiendo condiscere valeant mutui auxilii fraterni momentum, vi cuius progressus facere et in vocatione sua perstare expeditius possint.

6 — Ut igitur huic ipsi necessitati institutionis per gradus procedentis consuleretur, est posita quaestio de producendo temporis spatio, professionem votorum perpetuorum praecedente, quo, probationis causa, temporariis vinculis aliquis astringitur, atque de substituendis in locum votorum temporariorum vel de iisdem praeponendis alius generis ligaminibus.

Expedit quidem, ut religiosus, quo tempore vota perpetua emittit, ad

dania tych, którzy są wzywani w Kościele do stanu zakonnego, inne zadania instytutów świeckich, inne wreszcie zadania doczesne i apostołskie świeckich, którzy nie poświęcili się w sposób szczególny Bogu w jakimś instytucie.

Mając na uwadze to, co dotyczy własnego powołania, ten, kto jest powoływany przez Boga do wyboru stanu zakonnego, powinien dokładnie zrozumieć wartość i sens formacji, jaką otrzymuje w nowicjacie.

Rodzaj więc, wartość wychowawczą oraz użyteczność tego rodzaju działalności w czasie nowicjatu należy oceniać z różnego punktu widzenia, zależnie od tego, czy to będzie instytut męski czy żeński, kontemplacyjny czy apostołski.

Zresztą skuteczność tej formacji, zdobywanej w klimacie większej wolności i elastyczności, zależna jest bardzo od wytrwałości i roztropnego kierownictwa mistrza nowicjatu, jak również i tych, którzy po nowicjacie będą wychowywać młodzież zakonną. Trzeba i to podkreślić, że ważną tutaj rolę odegra także wpływ szlachetnej, gorliwej i zespolonej społeczności, w której gronie młodzi zakonnicy będą mogli praktycznie się przekonać, jakie znaczenie ma bratnia wzajemna pomoc dla rozwoju i wytrwania w powołaniu.

6 — W związku z potrzebą stopniowej formacji powstaje dziś zagadnienie dotyczące przedłużenia okresu poprzedzającego śluby wieczyste, w którym ktoś — z racji okresu próby — wiąże się (z zakonem) tylko na sposób czasowy,

eum spiritualis maturitatis gradum pervenerit, qui necessarius est, ut status religiosus, quo certum stabilemque in modum esse obstringit, sit ipsi revera subsidium ad perfectionem et maiorem caritatem facilius consequendam, non onus nimis grave ad portandum. Nihilominus, quibusdam in casibus, pro rogatio probationis temporariae hanc maturitatem potest fovere, in aliis autem detrimenta afferre, quae non ab re est indicare. Re enim vera non semper maturitas adiuvatur, si quis per nimium tempus in dubitatione incertus versetur; qui status aliquibus causa esse potest cuiusdam ad inconstantiam proclivitatis. Accedit quod, si quis ad professionem perpetuam non admittitur, reditus ad laicorum vitam saepe necessitatem adducit se iterum aptandi, quae quidem res eo est gravior ac difficilior, quo longius fuit tempus in condicione vinculorum temporarium transactum. Superiores igitur conscii sint oportet muneris sui et oneris hac in re, neque in postremum tempus decisionem religiosum in saeculum remittendi differant, quam maturius capere potuerunt ac debuerunt.

7 — Quodlibet autem Institutum ne decernat facultate uti hac Instructione concessa, pro votis temporariis alius generis ligamina substituendi, nisi causam et naturam huius mutationis plane perspexerit atque expenderit. Neque dubitari licet, quantopere intersit, ut is, qua a Domino Jesu admoveri se senti, ut omnia relinquat ipsumque sequatur, huic invitationi ma-

oraz zastąpienia ślubów czasowych innymi więzami.

Chodzi przecież o to, by zakonnik w chwili składania ślubów wieczystych posiadał wystarczający stopień dojrzałości duchowej, by stan zakonny, z którym na zawsze się wiąże nie stał się dla niego nieznośnym ciężarem, ale był rzeczywistą pomocą do łatwiejszego osiągnięcia doskonałości i większej miłości. Na pewno przedłużenie czasowej próby może w niektórych wypadkach dopomóc do osiągnięcia dojrzałości, w innych jednak może przynieść pewne szkody, na które warto tutaj wskazać. Na pewno nie prowadzi do osiągnięcia dojrzałości trwająca zbyt długo niepewność, przy czym stan taki może się również przyczynić do wzrostu zmienności niektórych usposobień. Ponadto, jeżeli ktoś nie zostanie dopuszczony do profesji wieczystej, wtedy powrót do życia świeckiego pociągnie często za sobą konieczność ponownego przystosowania się do życia świeckiego, co jest tym cięższe i trudniejsze, im dłużej był ktoś związany ślubami czasowymi. Niech przeto przełożeni, świadomi swego obowiązku i odpowiedzialności w tej materii, nie odkładają na ostatnią chwilę decyzji dotyczącej powrotu zakonnika do świata, skoro mogą i powinni podjąć ją wcześniej.

7 — Zaden wszakże instytut nie powinien korzystać z uprawnień zawartych w niniejszej Instrukcji, dotyczących zamiany ślubów czasowych na innego rodzaju zobowiązania, zanim w pełni nie rozważy i nie oceni motywów i istoty tej

gnanimiter ac toto corde, ab ipso vitae religiosae initio, obtemperet; cui quidem sacro vinculo professio votorum temporariorum est prorsus consentanea. Etenim priorum votorum professio, quamvis, eo quod est temporaria, probatione notam prae se ferat, candidatum tamen, consecrationis, status religiosi propriae, reapse participem reddit.

Verumtamen praeparatio ad vota perpetua etiam sine votorum temporariorum professione potest haberi. Re enim vera, ut saepius hac nostra quam ante actis aetatibus comperitur, quidam, novitiatum absolventes, nondum adepti sunt maturitatem religiosam, quae sufficiat, ut statim votis religiosis devinciantur, quamvis in dubitationem non sit vocanda generosa eorum indoles et ad statum religiosum vocationis authentica natura; scilicet animus eorum fluctuans, num vota sibi sint emittenda, saepe penitus simul conscius est postulatorum et gravis momenti professionis perpetuae, quam expetunt et ad quam se cupiunt praeparare. Hac de causa nonnullis Religionibus expedire videtur, ut novitii, post emensum novitiatum, alio temporario ligamine quam votis sese astringant, quo quidem duplex eorum desiderium expletur Deo et Instituto se tradendi atque ad professionem perpetuam plenius se praeparandi.

Quaecumque autem est temporarii huius ligaminis forma, fidelitati erga veram vocationem religiosam consentaneum est, ut illud ad ea aliquo modo referatur, quae tria

zamiany. Niewątpliwie ważną jest rzeczą, by ten, którego Pan Jezus wezwał do opuszczenia wszystkiego i pójścia za nim, odpowiedział temu wezwaniu od samego początku życia zakonnego wspaniałomyślnie i całym sercem. Takiemu zaś związaniu doskonale odpowiada złożenie ślubów czasowych. Złożenie bowiem pierwszych ślubów czyni kandydata w pełni uczestnikiem konsekracji właściwej stanowi zakonnemu, chociaż z racji czasowości zachowuje charakter próbny.

Mimo to można się przygotować także do ślubów wieczystych bez składania ślubów czasowych. Dziś rzeczywiście zdarza się częściej niż dawniej, że niektórzy nowicjusze kończą nowicjat nie osiągnąwszy dojrzałości zakonnej wystarczającej do bezpośredniego złożenia ślubów zakonnych, chociaż nie budzą wątpliwości ich naturalne przynioty oraz powołanie do życia zakonnego. Ich niepewność czy należy składać śluby łączy się często z głęboką świadomością wymagań i wielkiego znaczenia profesji wieczystej, której pragną i do której chcą się przygotować. Stąd niektóre zakony uważają za słuszne, by nowicjusze po skończeniu nowicjatu wzięli się czasowymi więzami, innymi niż śluby, a które by odpowiadały podwójnemu ich pragnieniu oddania się Bogu i instytutowi oraz pełniejszemu przygotowaniu się do profesji wieczystej.

Wierność dla autentycznego życia zakonnego wymaga, aby zobowiązania czasowe niezależnie od ich formy, odnosiły się w jakiś sposób

postulant consilia evangelica, atque adeo iam ad unam professionem perpetuam plane dirigatur, cuius est veluti tirocinium et praeparatio.

8 — Qui obligationem suscipit Dominum in vita religiosa sequendi, verborum eiusdem Domini memor quidem sit: „Nemo mittens manum suam ad aratrum et respiciens retro, aptus est regno Dei” (Lc. 9, 62). Verumtamen difficultates psychologicae et ad animi affectum spectantes, quibus nonnulli, dum vitae religiosae se paulatim accommodant, urgentur, non semper auferuntur, quo tempore iidem novitiatum absolvunt; quamvis non sit merito dubitandum, quin vocatio eorum possit authentica esse. Non paucis in casibus, Superiores absentiam permittentes, de qua in iure cautum est, eiusmodi sodalibus oportunitatem queunt praebere tempus extra domum Instituti agendi, ut difficultatem facilius expedire possint. Sed in aliis casibus iisque difficilioribus, haec via non semper sufficit: Superiores tunc poterunt sodalibus suadere, ut ad saeculum revertantur, ratione habita, si casus ferat, facultatis n. 38 huius Instructionis concessa.

9 — Institutio demum religiosa, progressionem magis procedens atque prudenti consilio in diversa vitae iuvenis religiosi spatia dispertita seria votorum perpetuorum praeparatione ad absolutionem perducat. Optandum est enim, ut huic actui unico et praecipuo, quo religiosus Deo in perpetuum consecratur, praeparatio satis diuturna primum praeponeatur, quam is in sacro

do wymagań trzech rad ewangelicznych i by były całkowicie skierowane do jednej profesji wieczystej, jako zaprawa i przygotowanie do niej.

8 — Każdy więc, kto podejmuje zobowiązanie naśladowania Pana w życiu zakonnym niech pamięta o Jego słowach: „Nikt, kto przykładą rękę do pługa i ogląda się wstecz, nie nadaje się do Królestwa Bożego” (Łk 9, 62). Niemniej zdarza się, że trudności psychologiczne i uczuciowe w stopniowym dostosowywaniu się do życia zakonnego, nie kończą się z chwilą opuszczenia nowicjatu nawet u tych, których autentyczność powołania nie budzi uzasadnionych wątpliwości. W wielu wypadkach przełożeni pozwalają takim członkom, by mogli spędzić pewien czas, przewidziany prawem, poza domem zakonnym, dla łatwiejszego przezwyciężenia swoich trudności. W innych trudniejszych wypadkach, takie rozwiązanie nie zawsze wystarcza. Wtedy przełożeni, korzystając w razie potrzeby z uprawnienia jakie daje im n. 38 niniejszej Instrukcji, będą mogli doradzić członkom, by wrócili do życia świeckiego.

9 — Wreszcie, formacja zakonna, potraktowana bardziej rozwojowo, przeprowadzana roztropnie na różnych etapach życia młodego zakonnika, powinna się zakończyć solidnym przygotowaniem do złożenia ślubów wieczystych. Jest bowiem rzeczą pożądaną, aby ten jedyny i najważniejszy akt wieczystej konsekracji zakonnika Bogu był poprzedzony bezpośrednim, dostatecz-

recessu et oratione peragat, ita ut haec praeparatio quasi alter novitiatus possit haberi.

nie długim przygotowaniem, spędzonym w odosobnieniu tak, by przygotowanie to było jak gdyby drugim nowicjatem.

II

NORMY SZCZEGÓŁOWE DE PECULIARIBUS NORMIS

Itaque Sacra Congregatio pro Religiosis et Institutis Saecularibus, necessaria et utilia experimenta cupiens fovere, accommodatae institutionis religiosorum renovationi conducibilia, postquam haec omnia in Plenarii Coetibus diebus 25 et 26 mensis iunii, anno nuperrimo elapso actis, mature perpendit, de speciali Summi Pontificis Pauli Pp. VI mandato, per hanc Instructionem, statuere atque edere has, quae sequuntur, normas sibi curae habuit.

10. — I. Institutio ad vitam religiosam ducendam quo spatia praecipua et necessaria comprehendit, videlicet: novitiatum et tempus probationis, quod novitiatum subsequens Societatum indoli congruens tempus durat et quo sodales votis vel aliis ligaminibus temporariis sunt astricti.

II. Probatio autem praevia, cuius tempus varium est, in nonnullis Institutis praescriptum, postulatus nomine venit, admissionem ad novitiatum ex more praecedit.

11 — I. Huic praeviae probationi propositum est, ut non solum de aptitudine et vocatione candidati iudicium fiat, sed etiam ut comperiatur, quae sit eius doctrinarum

Kongregacja Zakonów i Instytutów świeckich, pragnąc ułatwić przeprowadzenie koniecznych i pożytecznych eksperymentów, związanych z odnową formacji zakonnej, na sesjach plenarnych w dniach 25 i 26 czerwca 1968 roku rozważyła to wszystko dokładnie i na mocy specjalnego zlecenia Ojca św. Pawła VI zatroszczyła się o wydanie w niniejszej Instrukcji następujących norm.

10 — I. Przygotowanie do prowadzenia życia zakonnego obejmuje dwa główne i konieczne etapy, a mianowicie nowicjat i okres próby ponowicjackiej, której czas trwania zależy od charakteru instytutu i podczas której zakonnicy są związani ślubami czasowymi lub inną formą czasowych zobowiązań.

II. Okres próby wstępnej zwanej postulatem, który jest przewidziany w niektórych instytutach, a czas jej trwania jest różny, poprzedza z zasady dopuszczenie do nowicjatu.

11 — I. Ta wstępna próba ma na celu nie tylko zbadanie zdolności i powołania kandydata, ale także sprawdzenie poziomu jego wiedzy religijnej, którą należy w razie po-

religiosarum cognitio et, si opus sit, ea compleatur modo, qui necessarius visus fuerit; ac denique ut progressionem quadam a vita in saeculo ad vitam novitatus propriam transeatur.

II. Per huius probationis tempus singulari ratione explorandum est, num candidatus ad vitam religiosam necessariis praeditus sit qualitatibus maturitatis humanae et ad animi affectus pertinentis, ita ut spes affulgeat eundem capacem fore ad obligationem status religiosi rite suscipiendum et in hac, imprimis novitatus tempore, ad pleniorum maturitatem continenter esse profecturum.

III. Quodsi in quibusdam casibus difficilioribus Superior, consentiente eo, cuius interest, medicum psychologium, in arte sua vero peritum, prudentem et principis moralibus commendatum, consulere, optandum est, ut, ad maiorem efficacitatem assequendam, hoc examen non nisi post satis diuturnum tempus probationis transactum fiat, ea mente, ut medicus speciali disciplina insignis post experimenta preferre possit iudicium.

12 — I. In Societatibus, in quibus postulatam sive iure communi sive per Constitutiones praescribitur, Capitulum Generale, normas huius Instructionis prae oculis habens, poterit tempus postulatus ita disponere, ut meliori ad novitatum ineundum praeparationi congruat.

II. In aliis Institutis Capituli generalis est naturam ac tempus praeviae huius probationis praefinire,

trzeby uzupełnić w takiej mierze, w jakiej uzna się to za konieczne. Ma ona wszeciznie ułatwić stopniowe przejście z życia świeckiego do życia prowadzonego w nowicjacie.

II. W czasie trwania tej próby w szczególny sposób należy się upewnić, czy kandydat do życia zakonnego posiada taki stopień dojrzałości ludzkiej i uczuciowej, który pozwala mieć nadzieję, że jest on zdolny do właściwego podjęcia obowiązków stanu zakonnego i w tym stanie, a najpierw w nowicjacie, będzie czynił postępy w osiągnięciu pełniejszej doskonałości.

III. Gdy przełożony, w trudniejszych wypadkach, uzna za słuszne zwrócić się — za zgodą zainteresowanego — do kompetentnego, roztropnego i o znanych zasadach moralnych lekarza psychologa, to tego rodzaju konsultacja, o ile ma być miarodajna, powinna mieć miejsce po stosunkowo długim okresie próby, by specjalista mógł postawić diagnozę opartą na doświadczeniu.

12 — I. W Instytutach, w których postulat obowiązuje czy to na mocy prawa powszechnego, czy też konstytucji, kapituła generalna, biorąc pod uwagę zasady, podane w niniejszej Instrukcji będzie mogła postulat tak przystosować, by stał się lepszym przygotowaniem do rozpoczęcia nowicjatu.

II. W pozostałych Instytutach do kapituły generalnej należy określić charakter i czasu trwania tej

quae quidem pro candidatis diversa esse potest. Verumtamen, ut efficacitatem adipiscatur, haec probatio ne sit nimis brevis, neque ex more duos superat annos.

III. Optandum est, ne haec probatio in ipsa novitiatus domo peragatur. Expedire etiam poterit, ut tota vel ex parte extra Religionis domum fiat.

IV. Praeviae huius probationis tempore, etiamsi extra domum Instituti eam haberi contingat, candidati moderationi religiosorum paritorum committantur, sitque inter hos et Magistrum novitiorum assidua cooperatio, ut continuitati institutionis prospiciatur.

13 — I. Vita religiosa incipit a novitiatu. Huic, quicumque est finis peculiaris Religionis proprius, est propositum, ut novitius ea cognoscat, quae ut primaria et praecipua vita religiosa postulat, atque, ad caritatis perfectionis consequendam, consilia evangelica castitatis, paupertatis et oboedientiae, quae „per vota aut alia sacra ligamina, votis proprii sua ratione assimilata”¹³ suo tempore profitebitur, ad usum deducat.

II. In illis Societatibus, in quibus „ad ipsam naturam vitae religiosae pertinet actio apostolica et benefica”¹⁴, novitii etiam per gradus instituantur, ut operibus fini Instituti consentaneis se dedant, illam cum Christo unionem efficientes,

wstępnej próby, która zresztą może być różna, zależnie od kandydatów. Aby jednak próba ta osiągnęła swój cel, nie może być zbyt krótka, ani zwyczajnie nie może przekraczać dwóch lat.

III. Jest wskazane, by taka próba nie odbywała się w domu nowicjackim. Może być także wskazane odbycie jej w całości lub częściowo poza domem zakonnym.

IV. W czasie tej wstępnej próby, choćby miała miejsce poza domem instytutu, należy powierzyć kandydatów kierownictwu doświadczonych zakonników, którzy dla zapewnienia ciągłości wychowania powinni być w stałym kontakcie z mistrzem nowicjatu.

13 — I. Życie zakonne zaczyna się od nowicjatu. Jego zadaniem jest — niezależnie od szczegółowego celu zakonu — wprowadzanie nowicjusza w istotne i podstawowe wymagania życia zakonnego, oraz — praktykowanie rad ewangelicznych czystości, ubóstwa i posłuszeństwa, do których w swoim czasie się zobowiąże „przez śluby albo inne święte więzy naturą swą podobne do ślubów”¹³.

II. W innych zakonach, w których „do samej istoty życia zakonnego należy działalność apostolska i dobroczynna”¹⁴ nowicjusze powinni być tak stopniowo formowani, by mogli się przygotować do pracy zgodnej z celem instytutu

¹³ Const. dogm. de Ecclesia Lumen gentium, n. 44.

¹⁴ Decr. de accomm. renov. vitae religiosae Perfectae caritatis, n. 8.

unde omnis ipsorum actio apostolica procedat oportet¹⁵.

14 — Superiores, quorum est candidatos ad novitiatum admittere, vigilantia cura ne eo accedere sinant nisi illos, qui aptam indolem et sufficientes maturitatis qualitates praebent, quae necessariae putantur ut vitam religiosam, Societatis propriam, valeant inire.

15 — I. Novitiatu, ut validus sit, peragi debet in domo ad hoc rite designata.

II. Fiat vero in communitate vel coetu novitiorum, fraterna caritate inter se coniunctorum sub moderatione Magistri. Condiciones vitae atque genus operum et laborum novitiis credendorum ea statuuntur mente, ut novitiorum institutionem adiuvent et provehant.

III. Haec autem formatio, secundum doctrinam a Domino in Evangelio traditam et secundum ea, quae finis particularis et spiritualis Societatis disciplina requirunt, eo praecipue pertinet, ut novitii paulatim discant iis omnibus se abdicare, quae ad regnum Dei non spectant, doceantur colere humilitatem, oboedientiam, paupertatem orationi instare et coniunctionem servare cum Deo, una cum animo prompto ad motus Spiritus Sancti excipientes, ac denique mutuum sibi prae-

i dojsć w niej do takiego zjednoczenia z Chrystusem, by z Niego wpływała cała ich działalność apostołska¹⁵.

14 — Przełożeni, którzy decydują o dopuszczeniu do nowicjatu winni z całą roztropnością czuwać nad tym, by dopuszczać do niego tylko tych, którzy posiadają odpowiednie przymioty i wystarczającą dojrzałość, konieczną do rozpoczęcia życia zakonnego właściwego danemu instytutowi.

15 — I. Do ważności nowicjatu wymaga się, by miał miejsce w domu prawnie na ten cel przeznaczonym.

II. Nowicjat winien się odbyć we wspólnocie lub gronie nowicjuszków związanych bratnią miłością, pod kierunkiem mistrza. Warunki życia, rodzaj dzieł i prac powierzonych nowicjuszkom tak należy ułożyć, by służyły ich zakonnej formacji.

III. Formacja ta, zgodnie z nauką podaną przez Pana w Ewangelii i z wymaganiami celu szczegółowego oraz duchowości instytutu polega głównie na tym, by nowicjusze wdrażali się powoli w wyrzekanie się tego wszystkiego, co nie jest związane z Królestwem Bożym, żeby uczyli się praktykować pokorę, posłuszeństwo, ubóstwo, aby dbali o modlitwę, o ścisły kontakt z Bogiem, o wrażliwość na natchnienia Ducha Świętego, a przy tym, aby się wspierali wzajemnie

¹⁵ Cfr. ib.

bere auxilium spirituale in caritate sincera et simplici.

IV. Novitiatuŝ exigít quoque, ut studio et meditationi Sacrae Scripturae opera detur, institutio praeterea de rerum spiritualium doctrina et usu tradatur quae necessaria est ad vitam supernaturalem, Deconiunctam, promovendam et ad statum religiosum animo comprehendendum, atque vita liturgica et disciplina spirituali Societatis propria candidati inítientur.

16 — I. Ad novitiatuŝ constitutionem non requiritur licentia Apostolicae Sedis ;sed est supremi Religionis Moderatoris, de consensu eius consilii, et secundum Constitutionum praescriptum, constitutionem novitiatuŝ decernere aut permittere, eius rationes, quod ad peculiare vitae condiciones attinet, definire, atque eius sedem in aliqua Societatis domo collocare.

II. Quo aptius quibusdam necessitatibus institutionis novitiorum prospiciatur, supremus Religionis Moderator permittere potest, ut novitiorum coetus, per certa temporis spatia, in alia Instituti domo, a se designata, commorentur.

17 — Supremus Religionis Moderator, si necessitas postulet, potest, de consensu sui consilii et audito Superiore provinciali, cuius interest, permittere etiam plurium novitiatuum in eadem provincia constitutionem.

18 — Quoniam vita communis ad novitiorum institutionem summam vim habet, supremus Religionis Moderator, si exiguus novitiorum numerus ad vitam communem promo-

wewnętrznie miłością szczerą i prostą.

IV. Nowicjatuŝ wymaga takŝe studium i rozwaŝania Pisma św., doktrynalnego i praktycznego przygotowania w sprawach duchowych, co jest niezbędne do rozwoju ŝycia nadprzyrodzonego w zjednoczeniu z Bogiem i do zrozumienia ŝtanu zakonnego. Naleŝy teŝ wprowadziŝ kandydata w ŝycie liturgiczne i duchową dyscyplinę danego instytutu.

16 — I. Na załoŝenie nowicjatuŝ nie potrzeba zezwolenia Stolicy Apostolskiej. Przełoŝony generalny zakonu, mając zgodę swojej Rady i uwzględniając przepisy konstytucji, moŝe otworzyŝ lub pozwoliŝ na otwarciu nowicjatuŝ, ustaliŝ jego regulamin, dostosowaŝ do szczególnych warunków i umieŝciŝ w jednym z domów zakonu.

II. O ile względy wychowawcze będą tego wymagać, moŝe przełoŝony generalny zezwolić, by nowicjusze przebywali przez jakiś czas w innym domu instytutu przez niego wyznaczonym.

17 — Przełoŝony moŝe — w razie potrzeby, za zgodą swej rady i po wysłuchaniu zainteresowanego przełoŝonego prowincjonalnego — zezwolić na załoŝenie kilku nowicjatuŝ w tej samej prowincji.

18 — Poniewaŝ ŝycie wspólne ma bardzo wielkie znaczenie dla formacji nowicjuszuŝ, przełoŝony generalny, w wypadku gdyby niewielka liczba nowicjuszuŝ wyda-

vendam non aptus esse videatur, novitiatum apud Institutum communitatem, si fieri possit, collocet, quae ad formationem parvi eiusmodi coetus novitiorum fovendam ediuvandamque idonea sit.

19 — In casibus particularibus et ad modum exceptionis, supremus Moderator facultate praeditus est concedendi, de consensu sui Consilii, ut candidatus novitiatum in alia suae Societatis domo, quae non sit novitiatus domus, sub moderatione alicuius probati religiosi, qui partibus Magistri novitiorum fungatur, valide peragat.

20 — Superior maior, ob causam, quam iustam existimaverit, potest indulgere, ut prima professio extra domum novitiatus emittatur.

21 — Novitiatus ita descriptus, ut valide perficiatur, duodecim menses debet complecti.

22 — I. Absentia a coetu et a domo novitiatu, quae tres menses, sive continuos sive intermissos, superet, ipsum novitiatum invalidum reddit.

II. Quod ad absentiam attinet tribus mensibus breviorum, Superiorum maiorum est, audito novitiorum Magistro et ratione habita absentiae causae, in singulis casibus decernere, utrum expediat necne eiusmodi absentiam explere, prorogationem novitiatus praecipiendo eiusdemque prorogationis tempus statuendo. Quod quidem etiam per Constitutiones potest definiri.

23 — I. Capitulum generale, ma-

wała się niewystarczająca do prowadzenia życia wspólnego, winien umieścić — o ile to możliwe — nowicjów w takiej społeczności instytutu, która by sprzyjała i pomagała formacji danego gorna nowicjuszków.

19 — W wypadkach szczególnych i na sposób wyjątku, przełożony generalny ma prawo zezwolić, za zgodą swej Rady, by kandydat odbył ważne nowicjat w innym domu zakonnym, poza nowicjatem, pod kierunkiem doświadczonego zakonnika, który by w stosunku do niego pełnił funkcję mistrza nowicjatu.

20 — Wyższy przełożony może, dla przyczyny uznanej przez siebie za słuszną, zezwolić na złożenie pierwszej profesji zakonnej poza domem nowicjatu.

21 — Do ważności nowicjatu potrzeba, by trwał dwanaście miesięcy.

22 — I. Nieobecność poza społecznością nowicjatu i poza domem nowicjatu, obejmująca okres trzech miesięcy czy to ciągłych czy przerywanych, powoduje nieważność nowicjatu.

II. Jeżeli chodzi o nieobecność trwającą krócej niż trzy miesiące, to należy do wyższych przełożonych, po wysłuchaniu mistrza nowicjuszków i uwzględnieniu przyczyny nieobecności, rozstrzygnięcie w poszczególnych wypadkach czy należy ten brak uzupełnić czy też nie oraz zarządzenie przedłużenia nowicjatu i określenie czasu tego przedłużenia. Mogą to również rozstrzygać konstytucje.

23 — I. Kapituła generalna więk-

ioritate duarum saltem partium suffragiorum e tribus, decernere potest, experimenti causa, ut ad complendam novitiorum institutionem, unum vel plura temporis spatia actuositati formativae, cum indole Instituti congruenti, tribuenda extra novitiatus domum peraguntur, prout, iudicio novitiorum Magistri et de consensu Superioris maioris, unum vel plura eiusmodi spatia formationi utilia visa fuerint.

II. Haec temporis spatia probationis formativae unum vel plures novitios aut etiam totum eorum coetum respicere possunt. Si fieri potest, novitii non singuli haec temporis spatia transigant.

III. Dum haec interiecta tempora actuositatis formativae traducunt, novitii moderati Magistri novitiorum obnoxii manent.

24 — I. Integrum spatium temporis, quod novitii actuositatis formativae causa extra novitiatus domum peragunt, additur duodecim mensibus, qui, tenore n. 21, ad validitatem novitiatus requiruntur; totius autem novitiatus sic amplificati tempus duos annos non superet.

II. Huiusmodi vero actuositati formativae novitius ne se dedat, nisi postquam saltem tres menses in ipso novitiatu exegerit, eaque disponatur hoc ordine oportet, ut novitius minimum sex menses continuos in novitiatu degat atque eo revertatur saltem uno mense antequam primis votis vel temporariis ligaminibus sese astringat.

szością przynajmniej dwóch trzecich głosów może zdecydować o wprowadzeniu tytułem próby, jednego lub kilku okresów działalności formującej w zakresie prac, zgodnych z charakterem instytutu, celem dopełnienia przygotowania nowicjuszków, o ile, według opinii mistrza nowicjatu, i za zgodą wyższego przełożonego, tego rodzaju próba jednorazowa lub kilkakrotna byłaby korzystna dla formacji.

II. Tego rodzaju okres próby formującej może być zorganizowany zarówno dla jednego, kilku jak i nawet całego grona nowicjuszków. O ile to możliwe, nowicjusze nie powinni odbywać tej praktyki pojedynczo.

III. W czasie odbywania tej działalności formującej, nowicjusze pozostają pod kierownictwem mistrza nowicjatu.

24 — I. Cały okres, w którym nowicjusze przebywają poza domem nowicjatu, z racji odbywania omawianej praktyki, dolicza się do dwunastu miesięcy, wymaganych zgodnie z n. 21, do ważności nowicjatu. Przedłużany jednak w ten sposób okres nowicjatu nie może trwać dłużej niż dwa lata.

II. Nowicjusz nie może podjąć takiej praktyki, jeżeli nie spędził przynajmniej trzech miesięcy w samym nowicjacie. Powinna być ona zorganizowana w ten sposób, aby nowicjusz przynajmniej przez sześć miesięcy przebywał bez przerwy w nowicjacie oraz by wrócił do niego przynajmniej na miesiąc przed złożeniem pierwszych ślubów czy czasowych zobowiązań.

III. Quodsi ad institutionem futuri novitii Superiori necessarium visum fuerit, ut ad actuositatem formativam incumbat, antequam tres menses praescriptos in ipso novitiatus exordio ibidem degat, illa ut probatio fieri poterit, novitiatus autem nonnisi eadem peracta initium capiet.

25 — I. Ratio huiusmodi actuositatis formativae, quae extra novitiatus domum suscipitur, diversa esse potest pro fine Instituti eiusque operum indole. Semper tamen animo est concipienda et ad usum deducenda respectu formationis novitiorum, aut, quibusdam in casibus, quo melius iudicari possit de eorum idoneitate ad vitae genus religionis proprium. Praeterquam ad praeparationem, qua novitii gradatim ad opera apostolica perducuntur, haec actuositatis formativae tempora eo etiam possunt pertinere, ut in ipsis vitae adiunctis veras paupertatis laborisque formas conspiciant, indoles animi ingeniique eorum formetur, melior hominum cognitio accipiat, voluntas firmetur, cuiusque conscientia officii munerisque progressionem augeatur, oportunitas denique praebeatur nitendi coniunctionem cum Deo in vita activa fideliter servare.

II. Haec temporis spatiorum vicissitudo, quae dantur actioni et quae in sacro recessu orationi, meditationi, studio impenduntur, deinceps novitiorum institutionem proprio efficiens, hos incitet, ut eandem in cursu vitae religiosae fideliter teneant. Optandum est etiam

III. Gdyby jednak zdaniem przeznaczonych dla formacji przyszłego nowicjusza konieczna była praktyka formująca jeszcze przed upływem trzech miesięcy, wymaganych na początku nowicjatu, wtedy ta praktyka może być uważana za próbę wstępną, a dopiero po niej rozpocznie się nowicjat.

25 — I. Charakter takiej praktyki formującej, odbywanej poza domem nowicjatu może być różny, zależnie od celu Instytutu i rodzaju jego działalności. Zawsze jednak należy ją podejmować i realizować pod kątem formacji nowicjuszków, a w niektórych wypadkach także w celu lepszej oceny, czy nadają się oni do sposobu życia właściwego danemu zakonowi. Praktyki formujące, oprócz stopniowego przygotowywania nowicjuszków do dzieł apostołskich, powinny ułatwiać im — przez zetknięcie się z konkretnymi warunkami życiowymi — zapoznanie się z realizmem ubóstwa oraz pracy. Powinny dalej pomóc im w urobieniu charakteru, dać lepszą znajomość ludzi, wzmocnić wolę przez stopniowy wzrost odpowiedzialności za powierzone prace, stworzyć wreszcie okazję, zmuszającą do wysiłku, by w kontekście życia czynnego dochowali wierności zjednoczeniu z Bogiem.

II. To kolejne następstwo okresów działalności i okresów poświęconych odosobnieniu, modlitwie, rozmyślaniu i nauce, co jest charakterystyczne dla formacji nowicjuszków, powinno ich nauczyć wiernie zachowywać to przez całe życie zakonne. Jest rzeczą również po-

ut huiusmodi tempora recessui dicata, annis institutionis, quae professionem perpetuam praecedat, per stata intervalla disponantur.

26 — Superior maior, iusta de causa, permittere potest, ut prima professio anticipetur, non tamen ultra quindecim dies.

27 — In Societatibus, in quibus diversi sunt novitiatus pro diversa sodalium qualitate, novitiatus, nisi aliter in Constitutionibus caveatur, pro uno genere peractus pro altero valet. Condiciones quibus hic transitus fiat, per Constitutiones, si casus ferat, definiantur.

28 — Peculiaris novitiatus indoles et finis simulque acta necessitudo quae inter novitios vigeat oportet, quandam seiunctionem novitiorum coetus a ceteris Instituti sodalibus profecto postulant. Novitiis tamen licet, Magistri novitiorum iudicio, cum aliis communitatibus vel religiosis professis commercium habere. Capituli generalis est, ratione ducta indolis et muneris Religionis atque particularium adiunctorum, harum necessitudinum modum statuere, quae inter novitios et alia Instituti membra intercedere possint.

29 — I. Capitulum generale permittere potest aut etiam praecipere quaedam studia novitiatus tempore exercenda, quae meliori novitiorum institutioni sint utilia. Studia vero, quae in doctrinis vertuntur, ad Dei

žadana, by podobne okresy odosobnienia, powtarzające się w regularnych odstępach czasu, były przewidziane również i w latach formacji poprzedzających profesję wieczystą.

26 — Dla słusznej przyczyny może wyższy przełożony, zezwolić na wcześniejsze złożenie pierwszej profesji, nie przekraczając jednak okresu 15 dni.

27 — W zakonach, które mają różne nowicjaty dla różnych kategorii zakonników, nowicjat odbyty w jednej grupie jest ważny i w odniesieniu do drugiej, chyba że inaczej postanawiają konstytucje. Gdy zachodzi potrzeba konstytucje winny określić warunki wspomnianego przejścia.

28 — Specjalny charakter i cel nowicjatu, jak również konieczność ściślejszej jedności jaka winna zaistnieć między nowicjuszami domagają się pewnego odosobnienia grona nowicuszów od pozostałych członków instytutu. Wolno jednak nowicjuszom za zgodą mistrza nowicjatu, kontaktować się z innymi grupami oraz profesami swego zakonu. Kapituła generalna, mając na uwadze charakter i działalność zakonu, a także szczególne okoliczności, rozstrzygnie jaka może być forma tych kontaktów między nowicjuszami a innymi członkami instytutu.

29 — I. Kapituła generalna może zezwolić, a nawet zarządzić pewne studia w okresie nowicjatu, które by były pożyteczne dla formacji nowicuszów. Takie studia doktrynalne powinny prowadzić do poznania

cognitionem cum amore coniunctam dirigi debent et ad vitam e fide haustam provehendam.

II. Vetantur autem per novitiatu tempus, de quo in n. 21, omnia studia, etiam theologica et philosophica, quae fiunt aut ad consequenda diplomata aut ad eam institutionem comparandam, qua quis ad munera obeunda componitur.

30 — Omnia officia et labores novitiis iniuncta, sub moderatione et vigilantia Magistri novitiorum sunt exsequenda, qui aptos peritosque adiutores asciscere potest. In eiusmodi vero officiis gerendis quaeratur oportet novitiorum formatio, non Instituti emolumentum.

31 — I. In novitiorum moderatione, maxime actuositatis formativae temporibus, Magister novitiorum haec verba a Concilio Vaticano Secundo dilucide enuntiata attendat: „Ut igitur sodales vocationi suae ad Christum sequendum imprimis respondeant, ac ipsi Christo in Eius membris deserviant, actio eorum apostolica ex intima cum Ipso unione procedat oportet”¹⁶. „Quapropter cuiuslibet instituti sodales, Deum prae omnibus et unice quaerentes, contemplationem, quae Ei mente et corde adhaereant cum amore apostolico, quae operi Redemptionis associari Regnumque Dei dilatare nitantur, coniungant oportet”¹⁷.

i umiłowania Boga oraz do pogłębienia życia płynącego z wiary.

II. Zabrania się jednak w okresie nowicjatu, określonego w n. 21, podejmowania studiów, nawet teologicznych, które by miały na uwadze zdobycie dyplomu lub przygotowanie do wykonywania różnych funkcji.

30 — Wszystkie zajęcia i prace powierzone nowicjuszom, powinny być wykonywane pod kierownictwem i opieką mistrza nowicjuszów, który może sobie dobrać odpowiednich i doświadczonych pomocników. W podejmowaniu tych wszystkich zajęć należy mieć na uwadze formację nowicjuszów, nie zaś korzyść instytutu.

31 — I. W kierowaniu nowicjuszami, szczególnie w okresie praktyki formującej, mistrz nowicjatu powinien pamiętać na słowa wypowiedziane jasno przez Sobór Watykański II: „Żeby więc zakonnicy mogli przede wszystkim odpowiedzieć swojemu wezwaniu do naśladowania Chrystusa i służyć Chrystusowi w jego członkach, ich działalność apostolska powinna wypływać z wewnętrznego zjednoczenia z Nim”¹⁶. „Dlatego członkowie każdego instytutu jako ci, którzy wyłącznie i przede wszystkim szukają Boga, powinni łączyć kontemplację, przez którą trwaliby nieustannie przy Nim, z miłością apostolską, przez którą staraliby się włączać w dzieło odkupienia i szerzyć Królestwo Boże”¹⁷.

¹⁶ Decr. de accomm. vitae religiosae Perfectae caritatis, n. 8.

¹⁷ Ib., n. 5.

II. Ad hunc finem assequendum, haec doceat novitios:

1) in cunctis rebus, in apostolatus operibus hominumque servitio, nec non temporibus, quibus orationi vel studio in silentio vacant, intentionis puritatem unitatemque caritatis erga Deum et proximum exquirant;

2) cum operibus apostolicis Religionis propriis adducuntur, ut negotiis humanis se implicant, discant uti hoc modo tamquam non utantur;

3) limites agnoscant in actione sibi impositos neque hac de causa deficient animo; propriam vero vitam recte dirigere nitantur, persuasum sibi habentes neminem se Deo eiusve fratribus sincere posse devovere, nisi sibi ipse cum humilitate dominetur;

4) voluntate firma et ad suscipienda incepta parata, atque ratione congruente iis, quae suorum Institutorum apostolatus operibus deditorum indoles munusque postulant, necessariam, in ordine humano et spirituali, aequilibratam efficiant inter tempora apostolatus hominumque ministerio tribuenda, ac tempora, convenienter diuturna, danda orationi ac meditatae verbi Dei lectioni, in solitudine aut in communitate;

5) hunc cursum necessarium et praecipuum omnis vitae in eiusmodi Societatibus Deo consecratae fideliter servantes, cor in coniunctione cum Deo et in pace gradatim stabiliant, quae ex impleta divina voluntate oritur, cuius motus in officiis sui status et in iis, quae no-

II. Dla osiągnięcia tego celu niech (Mistrz) uczy nowicjuszków:

1) szukać we wszystkim, tak w pracy apostołskiej i służbie ludziom, jak również w czasie modlitwy lub studium podejmowanym w milczeniu, czystej intencji oraz łączenia miłości Boga z miłością bliźniego;

2) używać tego świata tak jakoby go nie używali, gdy prace apostołskie, właściwe zakonowi, wprowadzą ich na teren spraw ludzkich;

3) zrozumieć ograniczone możliwości swojego działania i nie zniechęcać się z tego powodu; starać się właściwie pokierować swoim życiem, mając to przekonanie, że kto nie potrafi panować w pokorze nad sobą, nie może się szczerze oddać Bogu i braciom;

4) wprowadzać w swoje życie, w oparciu o silną wolę i ducha inicjatywy, zgodnie z charakterem i obowiązkami, jakie stawiają im ich instytucje oddane działalności apostołskiej, konieczną równowagę tak w porządku naturalnym jak i nadprzyrodzonym, między czasem poświęconym apostołstwu i służbie bliźnim, a dostatecznie długim czasem przeznaczonym na modlitwę i rozważanie Słowa Bożego prywatnie lub wspólnie;

5) utwierdzać stopniowo serce w zjednoczeniu z Bogiem i w pokoju płynącym z pełnienia woli Bożej, przez wierne zachowanie ustalonego rytmu życia poświęconego Bogu w tego rodzaju instytucjach. Niech nowicjusze uczą się rozpoznawać wymagania woli Bożej,

minatim iustitia et caritas exigunt, discant percipere.

32 — I. Inter Superiores, Magistrum novitiorum et ipsos novitios necessaria habeatur mentium et consilliorum conspiratio, qua unitate, e germana caritate trahente originem, omnino opus est in novitiorum institutione.

II. Superiores et Magister novitiorum his semper testimonium praebeant evangelicae simplicitatis, amicitiae cum benignitate sociatae, et respectus personae uniuscuiusque eorum, ut mutua existat fiducia animique ipsorum sint dociles et aperti; ita enim Magister novitiorum magnanimitatem eorum ad donationem sui dirigere poterit, qua Deo se in fide prorsus tradant, et gradatim eos verbo et exemplo adducere, ut in mysterio Christi crucifixi ea deprehendant, quae vera oboedientia religiosa requirit.

Magister igitur novitios incitet „ut in muneribus obeundis et in inceptis suscipiendis activa atque responsabili oboedientia cooperentur”¹⁸.

33 — Quod ad habitum novitiorum aliorumque ad vita religiosam candidatorum attinet, Capituli generali est rem definire.

34 — I. Capitulum generale, maioritate suffragiorum partium e tribus, decernere potest, ut, loco votorum temporariorum, alius generis

zawarte w obowiązkach własnego stanu oraz w tym, czego od nich zażąda wyrażnie sprawiedliwość i miłość.

32 — I. Między przełożonymi, mistrzem nowicjatu i samymi nowicjuszami powinno istnieć duchowe porozumienie i zgodność poglądów. Ta jedność, płynąca z prawdziwej miłości jest konieczna dla formacji nowicjuszów.

II. Przełożeni i mistrz nowicjuszów powinni dawać im świadectwo ewangelicznej prostoty, okazywać przyjaźń pełną dobroci, szacunek dla osoby każdego z nich, tak, by stworzyć klimat wzajemnego zaufania, skłaniający do uległości i otwartości. W takim bowiem klimacie mistrz nowicjuszowy będzie mógł ich doprowadzić do wielkodusznego, pełnego wiary oddania się Bogu i stopniowo, przy pomocy słowa i przykładu, doprowadzić do tego, by w tajemnicy Chrystusa ukrzyżowanego odczytali istotne wymagania zakonnego posłuszeństwa.

Mistrz tak winien wychowywać nowicjuszów, „żeby w pełnieniu obowiązków i podejmowaniu zadań współpracowali przez posłuszeństwo aktywne i z poczuciem odpowiedzialności”¹⁸.

33 — Do kapituły generalnej należy określenie stroju tak nowicjuszów jak i innych kandydatów do życia zakonnego.

34 — I. Kapituła generalna może wprowadzić większością dwóch trzecich głosów na miejsce ślubów czasowych innego rodzaju zobowiąza-

¹⁸ Ibid., n. 14.

ligamina, veluti promissio Instituto facienda, in hoc inducantur.

II. Hoc autem ligamina aliquis in ipso novitiatus fine devincitur, et quidem ad probationis, quod usque ad professionem perpetuam protrahitur aut usque ad sacra vincula, quae pro votis in nonnullis Institutis obtinet¹⁹. Eiusmodi vere temporario ligamine aliquis in brevius etiam tempus potest astringi; idem praeterea saepius quit renovari aut professionem votorum temporario- rum praecedere.

35 — I. Consentaneum quidem est, ut temporarium eiusmodi ligamen iam ad tria consilia evangelica exercenda referatur, ea mente ut vera perpetuae professionis habeatur praeparatio. Convenit, ut unitas institutionis ad vitam religiosas duccendam servetur; quae, licet per professionem perpetuam certum stabilemque in modum perficiatur, mature tamen agatur oportet et per satis diuturnum temporis spatium explicatur.

II. Cum igitur professio religiosa, unica et perpetua, totam vim suam obtineat, optandum est, ut eam tempus satis longum, praeparationi tribuendum, proxime praecedat, quod quasi alter novitiatus habeatur. Capituli autem generalis est eius tempus atque rationes definire.

36 — Quaecumque est temporarii ligaminis natura, eius effectus huiusmodi est, ut is, qui eo se devin-

nia, jak np. przyrzeczenia składane Instytutowi.

II. Takie zobowiązanie podejmuje każdy na końcu nowicjatu i to na okres próby trwającej aż do profesji wieczystej, czy też do chwili złożenia zobowiązań, zastępujących ślubu w niektórych instytutach¹⁹. Takimi czasowymi zobowiązaniami można też związać na krótszy okres, a potem je częściej odnawiać albo poprzedzać nimi profesję ślubów czasowych.

35 — I. Jest rzeczą zrozumiałą, że tego rodzaju czasowe zobowiązanie powinno obejmować praktykowanie trzech rad ewangelicznych, aby w ten sposób stało się prawdziwym przygotowaniem do profesji wieczystej. Chodzi o zachowanie jedności w przygotowywaniu do życia zakonnego. Chociaż w sposób definitywny osiąga się je dopiero przez profesję wieczystą, to jednak w praktyce trzeba zacząć je wcześniej i zaprawiać się w nim przez dość długi czas.

II. Skoro więc profesja zakonna, jedna i wieczysta, osiąga pełne swe znaczenie, jest rzeczą pożądaną, aby poprzedził ją okres bezpośredniego przygotowania, który stałby się niejako drugim nowicjatem. Do kapituły generalnej należy określenie czasu i formy tego przygotowania.

36 — Jakakolwiek byłyby natura czasowych więzów, w konsekwencji włączają one do zakonu tego, kto

¹⁹ Cfr. superius, n. 3.

xerit, suae Religioni iungatur, atque officium secum ferat Regulam, Constitutiones aliasve normas observandi. Ad Capitulum generale pertinet alias huiusce ligaminis rationes et ea, quae inde consequenter, sancire.

37 — I. Capitulum generale, omnibus attente perpensis, tempus votorum vel ligaminum statuere debet, quod inter finem novitatus et votorum perpetuorum professione interponantur. Quod quidem probationis spatium tribus annis ne sit brevius neque novem annos continuos superet.

II. Firmum manet praescriptum, ex quo professio votorum perpetuorum fieri debet, antequam sacri ordines recipiantur.

38 — I. Si sodalis, qui Institutum legitime deseruerit sive post exactam professionem vel vinculum temporarium, sive postquam eiusmodi votis vel ligaminibus est exemptus, petit, ut ad religionem iterum admittatur, Supremus Moderator, de consensu sui Consilii, eum recipere potest neque obligatione tenetur praescribendi, ut is novitatum de novo peragat.

II. Moderator tamen supremus ei tempus probationis iniungere debet. Quo emenso, candidatus ad vota temporaria vel ad alius generis ligamina potest admitti in tempus, quo non sit brevius uno anno aut spatio probationis temporariae, quod, cum Religionem deseruit, ei ante professionem perpetuam erat tradendum. Licet autem Superiori probationis tempus praecipere.

je podjął oraz nakładają na niego obowiązek zachowania reguły, konstytucji i innych przepisów. Do kapituły generalnej należy określenie innych aspektów i konsekwencji tych zobowiązań.

37 — I. Kapituła generalna, po dokładnym rozważeniu wszystkiego, winna ustalić okres ślubów lub zobowiązań, jaki winien upłynąć od zakończenia nowicjatu do złożenia wieczystej profesji. Nie może on trwać krócej niż trzy lata, ani też dłużej niż dziewięć ciągłych lat.

II. Pozostaje w mocy przepis, nakazujący złożenie profesji wieczystej przed przyjęciem święceń wyższych.

38 — I. Jeżeli zakonnik opuściwszy prawnie instytut, czy to po wygaśnięciu profesji lub zobowiązań czasowych, czy też po otrzymaniu zwolnienia ze ślubów lub przyrzeczeń czasowych, poprosi o ponowne przyjęcie, wtedy przełożony generalny może go przyjąć z powrotem za zgodą swojej rady, przy czym nie musi go zobowiązywać do ponownego odbycia nowicjatu.

II. Jednakże przełożony generalny powinien mu wyznaczyć czas próby. Po jej zakończeniu kandydat może być dopuszczony do ślubów czasowych czy też innych zobowiązań, na okres nie krótszy niż rok albo na taki okres czasu, jaki w chwili opuszczenia instytutu dzielił go od profesji wieczystej. Wolno przełożonemu przedłużyć okres próby.

III

NORM SZCZEGÓŁOWYCH WPROWADZENIE W ŻYCIE
DE PECULIARIUM NORMARUM EXSECUTIONE

Quod ad praesentes normas exequentes spectat, haec sequuntur:

I. Praescripta iuris communis pergunt valere, nisi per huius Instructionis normas iis derogetur.

II. Facultates hac Instructione concessae delegari nullatenus possunt.

III. Nomine supremi Moderatoris seu Superioris generalis intellegitur etiam Abbas, qui Congregationi monasticae praeesit.

IV. Supremo Religionis Moderatore deficiente vel legitimo impedito, eisdem facultates ei competunt, qui ex probatis Constitutionibus eius partibus legitime fungitur.

IV. Quod ad moniales uni vitae contemplativae deditas pertinet peculiare normae Constitutionibus inserantur et ad approbationem proponantur. Normae autem huius Instructionis quae nn. 22 26 27 continentur iis possunt applicari.

VI — 1) Si speciale Capitulum generale per Litteras „Ecclesiae sanctae” motu proprio datas praescriptum iam celebratum fuerit, Supremi Religionis Moderatoris eiusque Consilii est, omnibus rerum adiunctis diligenter perpensis, in solidum statuere, utrum Capitulum generale convocari oporteat ad deliberandum de facultatibus ipsi con-

Przy wprowadzaniu w życie niniejszych norm należy stosować następujące zasady:

I. Zachowują swoją moc przepisy prawa powszechnego, o ile nie zostały odwołane normami niniejszej Instrukcji.

II. Nie można nikomu delegować uprawnień udzielonych niniejszą Instrukcją.

III. Przez najwyższego przełożonego generalnego rozumie się także opata stojącego na czele kongregacji monastycznej.

IV. Gdy nie ma przełożonego generalnego lub jest prawnie przeszkodzony, te same uprawnienia przysługują temu, kto na podstawie konstytucji prawnie go zastępuje.

V. Gdy chodzi o mniszki oddane w sposób wyłączny kontemplacji, to należy włączyć do konstytucji szczegółowe normy i przedstawić je do zatwierdzenia. Normy zaś zawarte w nn. 22, 26 i 27 niniejszej Instrukcji, mogą być do nich stosowane.

VI — 1) Jeżeli już się odbyła specjalna kapituła, nakazana przez pismo papieskie „Ecclesiae sanctae” wydane z własnej woli, wtedy przełożony generalny i jego rada wspólnie rozstrzygną — po dokładnym rozważeniu wszystkich okoliczności — czy należy zwoływać kapitułę generalną dla podjęcia decyzji, do których została ona uprawniona,

cessis, an praestet rem ad proximum Capitulum generale differre.

2) Quodsi Moderator generalis eiusque Consilium eadem ratione arbitrantur convocationem novi Capituli generalis esse nimis onerosam aut id cogi non posse, simul tamen usum earundem facultatum Capitulo generali attributarum urgere, ut bono Societatis prospiciatur, eidem Moderatori generali eiusque Consilio in solidum potestas est in usum adducendi, usque ad proximum Capitulum generale, omnes aut nonnullas facultates, dummodo antea ceteri Superiores maiores eorumque Consilia audiantur, et duae partes illorum e tribus consentiant. Hisce Superioribus maioribus cordi sit, ut religiosos professos a votis perpetuis in antecessum consulant. In Institutis vero in provincias non divisis, supremus Moderator professos a votis perpetuis oportet consulat et assensum duarum partium e tribus accipiat.

VII. Hae normae, experimenti causa editae, vigere incipiunt ex quo die praesens Instructio fuerit pervulgata.

Datum Romae, ex Aedibus Sacrae Congregationis pro Religiosis et Institutis Saecularibus, in festo Epiphaniae Domini, anno MCMLXIX.

H. Card. Antoniutti,
Praefectus

† **Antonius Mauro,**
Archiep. Tit. Thagasten.,
a Secretis

czy też sprawę lepiej odłożyć do najbliższej kapituły generalnej.

2) Jeżeli jednak przełożony generalny i jego rada zgodnie osądzą, że zwołanie nowej kapituły generalnej byłoby zbyt uciążliwe lub niemożliwe, a z drugiej strony korzystanie z uprawnień przyznanych kapitule generalnej jest konieczne ze względu na dobro instytutu, wtedy przełożony generalny wspólnie z radą ma władzę skorzystać, do czasu najbliższej kapituły generalnej, ze wszystkich lub niektórych uprawnień pod warunkiem, że uprzednio zapyta o zdanie wszystkich wyższych przełożonych oraz ich rady i otrzyma zgodę dwóch trzecich spośród nich. Wyżsi zaś przełożeni postarają się zasięgnąć wcześniej zdania profesów po ślubach wieczystych. W instytutach zaś, które nie są podzielone na prowincje, przełożony generalny winien zasięgnąć zdania wszystkich profesów po ślubach wieczystych i otrzymać zgodę dwóch trzecich spośród nich.

VII. Niniejsze normy wydane w celu przeprowadzania eksperymentu wchodzą w życie z chwilą ogłoszenia obecnej Instrukcji.

Dan w Rzymie, w Siedzibie Kongregacji Zakonów i Instytutów Świeckich, w uroczystość Objawienia Pańskiego, 1969 roku.

H. Kard. Antoniutti,
Prefekt

† **Antoni Mauro, Arcp.**
tyt. Thagast.
Sekretarz